

Salt, de baix a dalt

El 15 de gener de 1449, ara ha fet 550 anys, la reina Maria, esposa i lloctinent del rei Alfons el Magnànim —la mateixa que el 1423 va cedir els terrenys de la Devesa a la ciutat de Girona—, va atorgar al poble de Salt el Privilegi del Batlle, primer sistema de funcionament de la comunitat després d'haver-se alliberat de la dependència feudal. Segons aquell privilegi, primitiva institució d'autogovern local, Salt era regit per un batlle, designat per la Corona entre una terna de vilatans proposada per l'assemblea dels caps de casa.

Salt ha volgut celebrar aquests cinc segles i mig i ho ha fet amb una exposició, un acte acadèmic, una festa popular i l'edició d'un llibre, titulat *Salt, documents per a la història*, escrit per Narcís Castells i M. Assumpció Colomer i il·lustrat amb fotografies de Josep M. Oliveras. En el vast panorama dels llibres, quaderns i opuscles dedicats a glossar el passat i el present dels municipis, el llibre de Salt destaca per la seva originalitat. Els seus autors han volgut fugir tant del clàssic recull històric com del fàcil panegíric de l'actualitat. Han sabut fer assequibles i interessants els antics documents de l'arxiu, i els han contrastat hàbilment amb les diverses fases o aspectes de la trajectòria saltenca. Des de la primera pàgina s'estableix una alter-

nança d'imatges i de textos que permet una doble lectura: la longitudinal i la transversal. Com diu Ramon Alberch en el pròleg, «un interessant joc abans-ara, que permet relligar el passat amb un present sovint en construcció». Així, el pergami més antic on Salt és esmentat, l'any 833, es confronta amb la descripció del territori municipal; la donació d'uns terrenys de 988, amb l'expansió urbanística moderna; el lliurament d'uns camps de 1317, amb les hortes de la riba del Ter; la venda de jurisdiccions de 1387, amb el patrimoni històric de la vila; el Privilegi del Batlle de 1449, amb l'Ajuntament actual, i així successivament amb la demografia, el mercat, el comerç, la indústria, la vida laboral, l'urbanisme, la construcció, el transport, l'ensenyament, les publicacions, l'art i la cultura. El lector, un cop avesat a la fórmula proposada pels autors, avança per les pàgines del llibre fins a descobrir que, de sobte, les dues línies que semblaven paral·leles tenen un punt final de confluència; un moment feliç de la història en el qual totes les peces encaixen per a la consolidació d'un present que arrela en el passat però que mira cap al futur com ho fan, simbòlicament, les nombroses escultures instal·lades en els darrers anys als carrers i places de la vila: monuments de formes lliures, a vegades abstractes, obertes a múltiples interpretacions i significacions.

Si aquest llibre és singular pel seu plantejament, ho és també per la qualitat expressiva de les seves fotografies, antigues o modernes, perfectament acoblades al text, però que parlen per elles soles, com en una pel·lícula muda, i permeten entendre i seguir l'argument fins i tot sense el suport de la lletra. El relat en imatges permet, doncs, una tercera lectura del volum, però totes elles expliquen la mateixa història: la d'un poble que ha fet camí enmig de molts entrebancs i que ha pogut mantenir i reforçar la seva identitat enfront dels qui haurien volgut diluir-la o dissoldre-la.

JOSEP M. OLIVERAS

Salt, amb Girona al fons, a la portada del llibre Salt, documents per a la història.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ